

TAKO JE POČELO. UZ 50. OBLJETNICU OSNUTKA ODSJEKA ZA MUZIKOLOGIJU NA MUZIČKOJ AKADEMIJI U ZAGREBU

KORALJKA KOS

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Zrinski trg 11
10 000 ZAGREB

UDK / UDC: 78:378.4(497.5Zagreb)
78.072.2

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/mjrl3u7ze9>
Pregledni članak / Review Paper
Primljeno / Received: 13. 2. 2021.
Prihvaćeno / Accepted: 20. 3. 2021.

Nacrtak

Obnovljena su sjećanja na okolnosti uz osnivanje Odsjeka za muzikologiju Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu. U povoljnom političkom i kulturnom trenutku pojedinac koji je pokrenuo bitne procese u komprimiranome slijedu bio je Ivan Supičić. Godine 1970/71. započeo je studij na Odjelu za muzikologiju i aktivirana je djelatnost ranije osnovanog Muzikološkog zavoda, a 1969. i 1970. počinju izlaziti i dva znanstvena časopisa (*Arti musices* i *IRASM – International Review of the Aesthetics and Sociology of Music*). Tako se osiguralo jedinstvo znanstvenog rada i nastave te se otvorila mogućnost da se objave rezultati istraživačkih projekata. Prikazana je organizacija studija s naglaskom

na njegovu obogaćenju u odnosu na diferencijaciju diplomskih radova, posebice onih koji se bave interpretacijom hrvatske glazbene baštine. Vidljivo je povećanje broja glazbeničkih imena, uz reinterpretaciju postojećih. Kao posljedica znanstvenih interesa nastavnika na Odsjeku u novije vrijeme raste broj diplomskih radova iz sistematske muzikologije.

Ključne riječi: Muzička akademija u Zagrebu; Filozofski fakultet; studij muzikologije; 1970; Josip Andreis; Ivan Supičić

Keywords: Zagreb Academy of Music; Faculty of Humanities and Social Sciences; musicology; 1970; Josip Andreis; Ivan Supičić

Povijesni osvrt

Tradicija nastave Povijesti glazbe postojala je na glazbenoj školi Hrvatskoga glazbenog zavoda. U doba reorganizacije i profesionalizacije škole (Statut iz 1891) u nastavne se planove uključuju Povijest i Estetika glazbe. Potreba za osiguranjem širokog humanističkog profila budućih glazbenika jasno je iskazana u *Memorandumu* Vjekoslava Klaića (1849-1928) od 20. XI. 1895. Klaić ističe:

»Obća je naime tužba svih inteligentnih glazbenika na svijetu, da većina konservatorija nezadovoljava, jer im je jedina zadaća dresura mladeži u pojedinim glazbalima, dočim za univerzalno izobraženje ništa ne rade. Upravo zato svi glazbeni pedagozi odlučno zahtijevaju, da se konzervatoriji preustroje u tom smjeru, da ne budu puke dresurnice muzikanata, nego da se na njima uči uz razna glazbala također glazbena teorija, povijest glazbe, estetika glazbena, materinji jezik i njegova literatura, i barem talijanski jezik, taj općeniti jezik svijuh glazbenika. Pisac članka 'Musikschulen' u Schmidtovoj pedagoškoj enciklopediji ide u tom pogledu tako daleko, da proglašuje svakoga glazbenika zlotvorom, gorim od razbojnika, kojemu je sve njegovo znanje zaključano u škatulji za gusle ili pod pokrovom glasovirskim.«¹

Upravo se u tom smislu glazbena škola HGZ-a reorganizirala i profesionalizirala.

Povijest glazbe i Glazbenu estetiku otada su predavali Vjenceslav Novak (1859-1905), Vilko Novak (1865-1918), Franjo Lučić (1889-1972) i Fran Lhotka (1883-1962) te od 1921. na Muzičkoj akademiji Antun Dobronić (1878-1955), Stanislav Stražnicki (1883-1945) i drugi. Od 1945. Povijest glazbe predaje Josip Andreis (1909-1982), koji će ubrzo u organizaciji studija odigrati važnu ulogu. Kolegij etnomuzikologije (»Folklor«) 1935/36 uveo je Antun Dobronić, a nakon njega vodio ga je Božidar Širola (1889-1956), koji je doktorirao etnomuzikologiju u Beču 1921. godine.

Počam od sredine 19. stoljeća muzikologija se konstituira na europskim sveučilištima kao samostalna znanstvena disciplina, prije svega kao znanost o povijesti glazbe (od 1861. Eduard Hanslick u Beču, zatim 1898. Guido Adler; katedre se također osnivaju u Berlinu, u Strasbourgu i u Pragu.) Hrvatsku muzikologiju u dvadeseto je stoljeće uveo Franjo Ksaver Kuhač (1834-1911) i ona će sve do sredine stoljeća ostati predmetom individualnih zanimanja niza istaknutih pojedinaca. Dio njih bio je okupljen oko Hrvatskoga glazbenog zavoda, tako historičar Vjekoslav Klaić, historičar umjetnosti Artur Schneider (1879-1946), Antun Goglia (1867-1958), revni kroničar zagrebačkoga glazbenog života; kanonik Janko Barlè (1869-1941), zaslužan za proučavanje hrvatskih crkvenih napjeva; Milovan Gavazzi (1895-1992) i drugi.

Duboki je trag ostavio Dragan Plamenac (1895-1983) koji je studirao muzikologiju u Parizu i Beču, gdje je i doktorirao 1925. godine, te je u razdoblju dok je djelovao u Zagrebu (1928-1939) izdanjima glazbene baštine, kongresnim referatima i koncertima nastojao upozoriti internacionalnu javnost na hrvatsku umjetničku glazbu i uključiti našu muzikologiju u međunarodne procese. Njegova predavanja iz povijesti glazbe, koja je kao privatni docent držao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, najava su buduće katedre za muzikologiju. Drugi je svjetski rat nažalost prekinuo ta nastojanja. Plamenac je jedini ostvario sveučilišnu muzikološku karijeru – ali u inozemstvu. Svojim je radom postavio visoka mjerila hrvatskoj muzikologiji.

¹ Hrvatski glazbeni zavod, Arhiv, Spisi ravnateljstva, br. 101.

Dvojica nadarenih muzikologa izgubila su živote u vrtlogu Drugoga svjetskog rata: Stanislav Stražnicki studirao je kompoziciju i muzikologiju u Leipzigu kod Huga Riemanna, a Pavao Markovac (1903-1941) svojom je bečkom disertacijom o harmoniji Modesta Petroviča Musorgskog iz 1926. ostvario vrijedan doprinos sistematskoj muzikologiji.

Historijsko-teoretski odjel

Slijedilo je »prijelazno razdoblje« obilježeno radom Historijsko-teoretskog odjela, koji je na Muzičkoj akademiji 1948. osnovao istaknuti muzikolog, profesor Josip Andreis, a taj je odjel privremeno trebao zamijeniti »pravi« muzikološki odjel.

Kako je izgledao studij na Historijsko-teoretskom odjelu?

Na temelju vlastitih iskustava pokušat ću rekonstruirati rad na tome odjelu, ne želeći pritom umanjiti zasluge njegova osnivača i pročelnika, profesora Josipa Andreisa, koji je nastavni plan i program oblikovao i ostvarivao prema tadanjim mogućnostima.

Navodimo naslove kolegija prema nastavnom planu:

Opća historija muzike sa seminarom (Andreis, Krešimir Kovačević (1913-1992)) uključivala je čitanje muzikološke literature na stranim jezicima s izradom referata. Etnomuzikologiju sa seminarom vodio je 1949-1966 dr. Vinko Žganec (1890-1976). Počam od treće godine studija studenti su slušali Historiju jugoslavenske muzike sa seminarom. Literaturu za taj kolegij pružala je ponajprije knjiga *Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji* autora Josipa Andreisa, Dragotina Cvetka i Stane Đurić-Klajn (1962). Kratko vrijeme studenti su slušali Razvoj notacije kod Andrije Tomašeka (1919-2019) i Marksizam u interpretaciji Silvija Bombardellija (1916-2002). Nezaboravan je bio Seminar s analizom muzičkih oblika, koji je, kao i Metodiku muzičke nastave, za studente četvrte godine vodio Milo Cipra (1906-1985).

Diplomski radovi bili su posvećeni pretežno hrvatskoj glazbenoj baštini, a to je usmjerenje koje je zaslugom Andreisa upućivalo na jedan od osnovnih zadataka hrvatske muzikologije. U razdoblju od 1953. zaključno do 1974. diplomiralo je 45 studenata toga odjela, od toga troje radnjama iz opće povijesti glazbe, jedan iz estetike glazbe, a ostali (41), dakle većina njih, radnjama iz nacionalne, hrvatske povijesti glazbe. Historijsko-teoretski odjel djelovao je, dakle, pune 22 godine: unatoč ograničenjima koje su mu nametnule povijesne okolnosti, ostavio je, što se kadrova tiče, zamjetan trag u našoj muzikologiji.

Nastavni planovi na Historijsko-teoretskom odjelu postupno su se usavršavali uvođenjem novih kolegija (nakon 1957): Estetike glazbe, Sociologije glazbe, kao i Seminara iz publicistike. To je postalo moguće nakon što je u Zagrebu na odjelu počeo predavati Ivan Supićić (1928), specijalist za ova područja. Dakle, nije postojao oštar jaz u odnosu na novi Odjel za muzikologiju, koji je započeo s radom u

jesen 1970. Očito je da je Historijsko-teoretski odjel bez velikih sadržajnih zahvata prešao u novi muzikološki odjel jer su postojali kadrovi i iskustva, a bogatu literaturu studenti su nalazili u knjižnici Muzičke akademije i u zbirkama Hrvatskoga glazbenog zavoda (Algarotti).

Postojala su nepisana pravila u vezi sadržaja koji su se predavali: Wagnera je, zna se zašto, trebalo izbjegavati, a religiozne sadržaje naročito. Neću zaboraviti kakav je gaf načinio prof. Andreis kada je jednog proljeća, uoči Uskrsa, govorio o Bachovoj *Muci po Mateju!* Neka djela nikada nismo ni čuli, tako kasne Beethovenove kvartete, Wagnerovu muzičku dramu *Tristan i Izolda*, a nipošto klasike dvadesetoga stoljeća. U mentalitetu profesora koji su tada predavali na Muzičkoj akademiji povijest glazbe završila je na impresionizmu. Tehnika je bila primitivna, sviralo se, rijetko, s jednog starog gramofona. Andreis je zato radije na glasoviru svirao kratke notne primjere iz svojih knjiga opće povijesti glazbe. Za bitne informacije rabila se ploča i kreda. Fotokopiranje se smatralo luksuzom.

Blok teorijskih predmeta uključivao je Solfeggio s diktatom, Teoriju muzike, Poznavanje instrumenata, Sviranje partitura, Harmoniju, Analizu orkestralnih partitura, Kontrapunkt, Imitaciju i kanon na III. i Fugu na IV. godini studija. Ti su kolegiji davali dragocjenu stručnu spremu budućim muzikolozima.

Kroz djelatnost Historijsko-teoretskog odjela ostvario se, dakle, **kontinuitet**, kako u odnosu na hrvatsku muzikološku tradiciju, tako i u odnosu na budući Odsjek za muzikologiju.²

Osnivanje Odjela za muzikologiju

Počam od osnutka Historijsko-teoretskog odjela, a naročito šezdesetih godina 20. stoljeća, govorilo se kako je to tek zamjena za »pravi« studij koji bi trebao biti na Filozofskome fakultetu, kako se samo čeka prava prilika.

Međutim, nedostajali su kvalificirani kadrovi. Nažalost, istaknuti hrvatski muzikolozi Pavao Markovac i Stanislav Stražnicki bili su mrtvi, stradali u Drugome svjetskom ratu i neposredno nakon njega kao eksponenti suprotnih političkih strana. Spominjalo se i ime Albe Vidakovića, autora fundamentalne rasprave *MR 126 zagrebačke Metropolitanske knjižnice*, koji kao svećenik nije smio predavati na sveučilištu i koji je umro neposredno uoči ljubljanske obrane svojega doktorata. U obzir je dolazio i ugledni mladi muzikolog Bojan Bujić. On je još u studenome 1967. po povratku sa studija u Oxfordu prof. Grgi Gamulinu (1910-1997) predložio osnivanje muzikološkog odjela na Filozofskom fakultetu. Poslao mu je i plan studija, ali kako dulje vrijeme (sve do proljeća 1969.) nije bilo odgovarajuće reakcije, u međuvremenu je prihvatio mjesto na Sveučilištu u Readingu u Velikoj Britaniji, pa nije

² Odsjek za muzikologiju osnovan je pod nazivom Odjel za muzikologiju te ću se u članku na njega referirati prema tom nazivu.

bio sklon napustiti uspješno započetu karijeru. A sam Andreis, ličnost širokog humanističkog obrazovanja, koji je možda prvi bio kompetentan da pokrene osnivačke modernog studija muzikologije, po prirodi je bio povučen, kloneći se stresa zbog srčane bolesti, i koji je uoči svojih predavanja govorio da ide »služiti kruh« kako bi imao materijalnu osnovu da kod kuće u miru piše svoje knjige. On se oprezno držao po strani jer je dobro znao da ga komunističke vlasti kao potomka trogirске aristokracije i aktivnog vjernika tek toleriraju. Zato i u prvim poslijeratnim tekstovima tog posljednjeg sintetičara u hrvatskoj historiografiji prepoznajemo odjeke tada vodeće sorealističke estetike. Uz one hrvatske znanstvenike i umjetnike koji su nakon 1945. bili ušutkani ili su ušutjeli on je, dakle, bio jedan od onih koji su se prilagodili. S druge strane, muzikolozi komunističkog usmjerenja imali su aspiracije raditi na katedri, ali nisu posjedovali odgovarajuće formalne kvalifikacije.

Želje za osnivanjem katedre intenzivirale su se šezdesetih godina, nakon što su na Filozofskom fakultetu u Ljubljani doktorirali Jerko Bezić (1929-2010), Lovro Županović (1925-2004) i Koraljka Kos (1934).

U povijesti, političkoj i duhovnoj, postoje trenutci, kada su pojedinci pozvani da donesu presudne odluke i provedu ih u djelo. Takve su odluke ponekad pogubne, no često mogu biti važne za daljnja zbivanja i ljudske sudbine. U povijesti hrvatske muzikologije odluke donesene 1969. i 1970. godine otvorile su nove vidike i mogućnosti za rad novih naraštaja, tako i ovog današnjeg, koji koristi sve blagodati suvremenog studija muzikologije, a da možda i nije svjestan njegovih burnih i trnovitih početaka.

Pojedinac koji je pokrenuo procese bitne za razvoj hrvatske muzikologije i – uz pomoć izabrane ekipe suradnika – ostvario niz konkretnih inovacija presudnih za njezin daljnji razvoj i međunarodnu afirmaciju bio je Ivan Supičić. Iz današnje perspektive prepoznajemo važnost i dalekosežnost njegova pothvata kojim je inicirao suštinske novine u našoj muzikologiji. Doktorirao je 1962. na sveučilištu Sorbonne u Francuskoj, a 1967/68. kao dobitnik stipendije »Zlatko Baloković« proveo je u istraživanju na sveučilištu Harvard u Sjedinjenim Američkim Državama. Upoznavši, dakle, dobro međunarodnu muzikologiju i slijedeći primjer Dragotina Cvetka (1911-1993), koji je nekoliko godina prije (1962) osnovao muzikološki odsjek i znanstveni časopis na Filozofskome fakultetu u Ljubljani, vratio se u Zagreb s ugledom autora dviju netom objavljenih zapaženih muzikoloških knjiga: *La musique expressive* i *Elementi sociologije muzike*³ i s jasnom vizijom o modernizaciji hrvatske muzikologije te sa snagom da ostvari tu zamisao.

Povijesni trenutak bio je povoljan. Nakon prekida sa SSSR-om 1948. i povijesno-govora Miroslava Krleže na kongresu jugoslavenskih književnika u Ljubljani 1952; uz afirmaciju apstraktne likovne umjetnosti radovima skupine EXAT 51;

³ *La musique expressive*, Paris: Presses Universitaires de France, 1957; *Elementi sociologije muzike*, Zagreb: JAZU, 1964.

te nakon osnivanja Muzičkog biennalea Zagreb (1961) postojalo je ozračje otvaranja prema međunarodnoj kulturnoj sceni i raskida sa socrealizmom i ždanovskom estetikom, ozračje u kojem su nove ideje bile dobrodošle.

Prvi koraci učinjeni su u proljeće 1969. godine. Aktivirala se djelatnost još 1967. godine osnovanog Muzikološkog zavoda, i to u posve neadekvatnom prostoru.

Osnovana su i dva znanstvena časopisa: Hrvatski muzikološki zbornik, kasnije časopis *Arti musices* (1969), i *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music* (Međunarodna revija za estetiku i sociologiju glazbe, 1970), koji otad izlaze kontinuirano.

Istovremeno se prišlo i osnivanju Odjela za muzikologiju. Uz Supičića na oživotvorenju njegova plana sudjelovali su (svi s Muzičke akademije): tadašnji dekan prof. Milo Cipra, muzikolog prof. dr. Krešimir Kovačević, prof. Josip Andreis i prof. pedagoških predmeta Marijan Koletić (1910-1988), koji je ujedno bio i partijska zaštita projekta.

Na poticaj Ivana Supičića 25. ožujka 1969. održao se sastanak predstavnika Muzičke akademije prof. Josipa Andreisa i dr. Ivana Supičića s rektorom Sveučilišta prof. dr. Ivanom Supekom (1915-2007) i s predstavnikom Filozofskog fakulteta prof. dr. Grgom Gamulinom, na kojem se sastanku razmotrila mogućnost osnivanja interfakultetskog studija muzikologije i srodnih disciplina. Već početkom travnja (2. travnja) Vijeće nastavnika Muzičke akademije prihvaća temeljito obrazloženi prijedlog prof. Andreisa da se na Muzičkoj akademiji osnuje studij muzikologije (što bi uključilo odumiranje dotadašnjega Odjela za historiju muzike) te da se pokrene suradnja s Filozofskim fakultetom kako bi se uspostavio interfakultetski studij muzikologije i jednog srodnog područja. Idućeg dana (3. travnja) o tome je upućen dopis Filozofskom fakultetu. Osnovana je mješovita komisija (profesori Josip Andreis, Krešimir Kovačević, Ivo Supičić, Grgo Gamulin, Josip Jernej (1909-2005), Petar Selem (1936-2015)), koja 21. svibnja postavlja osnovne koordinate interfakultetskog studija.

Konkretizacija je uslijedila u proljeće 1970. Nakon što su se obavile opsežne predradnje i nakon što se izradio nastavni plan i program studija, radna zajednica Muzičke akademije (na temelju izvješća mješovite komisije) 28. ožujka 1970. donijela je odluku o osnivanju i radu Muzikološkog odjela i o uvođenju interfakultetskog studija.⁴ Tako je ujesen iste godine počeo rad novoosnovanog Odjela. Bilo je to stotinjak godina nakon osnivanja prvih muzikoloških katedri na europskim sveučilištima.

Dakle, osim Odjela za muzikologiju odmah je osnovano i **sve** ono što osigurava znanstveni rad, tj. Zavod s razrađenim istraživačkim projektom i dvama znan-

⁴ Dokumentacija vezana za osnivanje Odsjeka nalazi se u pismohrani Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu. Zahvaljujem prodekanici Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, docentici dr. Sanji Kiš-Žuvela, što mi je omogućila uvid u dokumente koji su pohranjeni u pismohrani te ustanove.

stvenim časopisima u kojima su se mogli predstaviti rezultati toga rada. Supičić je znao što treba učiniti, a imao je energiju, upornost i diplomatsku vještinu da osim uže ekipe s kojom je radio zainteresira i važne osobe hrvatskog kulturnog života i političke čimbenike, pa i kolege na Muzičkoj akademiji, za ostvarenje projekta. Supičić nije štedio vlastite snage i svoj je zanos umio prenijeti i na druge.

Prve godine prošle su zato u pozitivnoj atmosferi polaska. O tome bi mogli svjedočiti zapisnici Odjela.

Organizacija studija

Studij je u početku bio dvopredmetni, uz mogućnost upisa nekog srodnog studija na Filozofskom fakultetu. Konkretno, studenti koji su upisivali muzikologiju kao prvi glavni predmet (A) studirali su četiri godine, a za one kojima je muzikologija bila drugi predmet (B) studij je trajao tri godine. Povezivanje s Filozofskim fakultetom mogli su ostvariti studenti A ili B usmjerenja. Za studij muzikologije pod A bio je postavljen zahtjevan nastavni plan, sukladan onomu na europskim sveučilištima. Tijekom kasnijih godina taj je plan revidiran i danas postoji u poznatom nam obliku.

Od samog početka jezgru studija tvore specijalni kolegiji iz Opće povijesti glazbe sa seminarom. Teme su se mijenjale svakog semestra. Izdvajamo teme o životu i stvaralaštvu Johanna Sebastiana Bacha (Supičić), Giuseppea Verdija (Kovačević) i o Mozartovim operama (Supičić). Razvoj višeglasja od srednjega vijeka do kraja XV. stoljeća, Madrigal XVI. stoljeća, Operna reforma Richarda Wagnera s posebnim obzirom na glazbenu dramu *Tristan i Izolda*, zatim Schubertove solo pjesme pa Klasici XX. stoljeća bile su neke od tema koje je u specijalnim kolegijima obrađivala Koraljka Kos.

Poseban je naglasak otpočetak na hrvatskoj povijesti glazbe (u okviru kolegija Povijest muzike jugoslavenskih naroda). Rad je također organiziran kao kolegij sa seminarom. Najprije je taj kolegij vodila Koraljka Kos, kasnije počam od godine 1978. do umirovljenja 1990. Lovro Županović. Josip Andreis uključio se u rad novog Odjela samo tijekom prve akademske godine njegova postojanja (1970/71) te se već 1972. povukao u mirovinu.

Važna su sastavnica studija specijalne muzikološke discipline: Estetika glazbe, Sociologija glazbe, Notacija rane glazbe, Povijest glazbenih instrumenata, Uvod u muzikologiju, Arhivistika i Osnove etnomuzikologije. Osim tih muzikoloških predmeta studenti slušaju i teorijske i praktične glazbene discipline: Harmoniju, Kontrapunkt, Aspekte suvremene glazbe, Analizu muzičkih oblika, Sviranje s lista, Analizu orkestralnih partitura. Za buduće pedagoge bile su korisne i Pedagogija s psihologijom i Metodika muzičke nastave. Neizostavne su bile, naravno, Osnove narodne obrane. Novost, čak i u kontekstu cijele Muzičke akademije, bili su Aspekti suvremene glazbe, koje je predavao profesor Natko Devčić. Ovaj

praktički blok daje posebnu vrijednost studiju muzikologije na Muzičkoj akademiji i stanovitu prednost pred studijem muzikologije na inozemnim sveučilištima, na koji je pristup slobodan, neograničen, pa studentima često manjkaju znanja iz teorije, harmonije, kontrapunkta, polifonije, čitanja partitura i drugih specifično glazbenih disciplina koje daju izobrazbu za analitički pristup glazbenim djelima.

Bitno je da se osnovna glazbena sprema prethodno provjerava na kvalifikacijskome ispitu, kao i znanje stranih jezika i opća pismenost.

U god. 1972/73. uveden je i postdiplomski studij muzikologije s magisterijem.

Dugotrajna bitka za doktorat urodila je plodom tek 1997. Danas na Odsjeku 20 kandidata priprema doktorate.

Kakav je bio stav profesorskog kolegija Muzičke akademije prema Odjelu za muzikologiju? Osnivanje i organizaciju studija otpočetak su podržavali profesori uže ekipe koja je sudjelovala u njegovu osnivanju, među njima posebno kasniji dekan Muzičke akademije prof. Krešimir Kovačević. Ne treba, međutim, danas prešutjeti da je dio nastavnika Muzičke akademije u odnosu prema Odjelu u početku bio suzdržan te da se stalno postavljalo pitanje nije li ga trebalo osnovati na Filozofskom fakultetu. Kasnije je postupno došlo do promjene toga stava.

Počam od 1975. kada bilježimo prve diplomante na Katedri za muzikologiju očite su promjene, kako u broju studenata, tako i u temama diplomskih i magistarskih radnji. Broj diplomiranih muzikologa nakon 2004. impresivno raste: tako npr. 2010. iznosi čak 19 diplomiranih, a i dalje se nižu »plodne« godine. Do danas (jesen 2020) je diplomiralo preko 230 studenata.

Za karakter studija na Odjelu (danas Odsjeku) znakoviti su naslovi i sadržaji tema diplomskih radnji, magisterija i doktorata. Ono što impresionira već od samog početka rada Odjela je diferencijacija tematskih područja diplomskih radnji iz opće povijesti glazbe, nacionalne povijesti glazbe, sistematske muzikologije i etnomuzikologije u skladu s općim razvojem tih područja, kao i s profilom nastavnika, a među njima su i novi naraštaji onih koji su studirali i diplomirali na Odjelu. Naročito je zamjetan porast tema iz nacionalne povijesti glazbe 20. stoljeća s naglaskom na avangardnim pojavama, zatim trajna prisutnost tema iz opće (svjetske) povijesti glazbe i estetike glazbe. Ta činjenica potvrđuje vrijednost rada na Odjelu jer se obrađeni sadržaji ravnopravno uključuju u međunarodna muzikološka istraživanja. O ugledu Odsjeka govori i podatak da su na njemu doktorirali i neki kandidati iz inozemstva (Ivano Cavallini, Ivana Antović).

Kao neophodna sastavnica muzikološkog rada kontinuirano se obrađuju i teme posvećene arhivskim istraživanjima, razvija se medievistika, kao i sociologija, s tendencijom usmjerenja na sociologiju povijesti, uz studije repertoara, glazbene kritike i filma. Međutim, rijetke su teme iz ikonografije i organologije, muzikoterapije i glazbene pedagogije, kao i psiholoških aspekata reproduktivne umjetnosti. Poželjan bi bio i već broj tema iz analize glazbenih djela, posebno nacionalne glazbene baštine. Odlaskom u mirovinu Lovre Županovića, Koraljke Kos i Eve

Sedak, koja je posebnu pozornost posvećivala hrvatskoj glazbi dvadesetog stoljeća, težišta istraživanja i nastave pomaknuta su prema etnomuzikologiji i sistematškoj muzikologiji. U odnosima pojedinih grana vidljiva je interakcija i interdisciplinarnost, što odgovara pristupu suvremene muzikologije.

Brojčani podatci kojima raspolažemo nažalost nisu precizni, manji dio diplomskih radova registriran je samo nominalno jer nisu pohranjeni u biblioteci Muzičke akademije. Izdvojimo li one diplomatske radove koji se odnose na hrvatsku glazbenu prošlost, prepoznamo pomake:

- u odnosu na brojčnosti koje su uključene u našu glazbenu baštinu (obrađen je niz dosad zapostavljenih glazbenika)
- u novim spoznajama o arhivskim fondovima (pregledani su i analizirani dosad neobrađeni arhivi)
- u repatrijaciji pojedinih glazbenika
- u pobližem osvjetljavanju socioloških okvira muziciranja u konkretnim sredinama
- u spoznaji o uključenosti hrvatske glazbene baštine pojedinih razdoblja u europski kontekst, pa tako i
- u novim elementima za ispravke u periodizaciji hrvatske glazbene kulture.

Ovaj je pregled pokušaj rekonstrukcije nastave povijesti glazbe i muzikologije od glazbene škole HGZ-a do Muzičke akademije – put od povijesti glazbe kao sastavnice humanističkog profila glazbenika do muzikologije kao profesije. Osnivanje Odjela za muzikologiju prije pedeset godina na tom je putu bio presudan korak.

IZVORI I LITERATURA:

Hrvatski glazbeni zavod, Arhiv, Spisi ravnateljstva, br. 101.

Arti musices, 13 (1982) 1, posvećen Josipu Andreisu.

Arti musices, 17 (1986) 2, posvećen Draganu Plamencu.

KOS, Koraljka: Razdoblje Vjekoslava Klaića 1890-1920., *Arti musices*, 9 (1978) 1-2, 81-106.

KOS, Koraljka: Odjel za muzikologiju i glazbenu publicistiku (II), u: Koraljka Kos (ur.): *Muzička akademija u Zagrebu 1921-1981: spomenica u povodu 60. godišnjice osnutka*, Zagreb: Muzička akademija u Zagrebu, 1981, 23-28.

Summary

THUS IT BEGAN. MARKING THE 50TH ANNIVERSARY OF THE DEPARTMENT OF MUSICOLOGY AT THE ACADEMY OF MUSIC IN ZAGREB

From the commencement of the professionalization of the Croatian Music Institute's music school in the 1890s, and later at the Conservatory and the Academy of Music, music history courses were present as constituents for the development of the humanistic profile of future musicians. From 1928 to 1939 musicologist Dragan Plamenac led a private department of music history at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb. After the Second World War, in 1948, Josip Andreis founded the Department of History and Theory at the Academy of Music, which with its curricula, and especially the topics of graduate theses discussing Croatian music, in a way anticipated the future Department of Musicology. In the 1960s, after the abatement of socialist-realist aesthetics and in a favourable historical as well as cultural moment of opening-up to contemporary art, Ivan Supičić initiated the foundation of the Department of Musicology. In spring of 1969, the Faculty of Humanities and Social Sciences was contacted and in 1970 a double-subject study was founded, with musicology at the Academy of Music and one related field at the Faculty of Humanities and Social Sciences. After the preparatory work and the development of curricula in accordance with European standards, classes began in the autumn of 1970. Concurrently with its activity began the previously established Musicological Institute and two scientific journals were launched: the Croatian Musicological Yearbook *Arti musices* and the *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music*, thus ensuring the interaction of scientific and pedagogical work and the publishing of scientific results in Croatia and abroad. Classes at the Department have been gradually enriched with subjects from systematic musicology and ethnomusicology and the number of graduate students (by fall of 2020) is approximately 230.